

אֵלֶּה תּוֹלְדוֹת הַשָּׁמַיִם וְהָאָרֶץ
 (ר"ת תה"ו), הרי פְּרֻשׁוֹהָ, כָּל מְקוֹם
 שֶׁפְּתוּב אֵלֶּה - פֶּסֶל אֶת
 הַרְאֻשׁוֹנִים. וְאֵלֶּה תּוֹלְדוֹת שֶׁל
 תְּהוֹ שֶׁנִּרְמְזוּ בַּפְּסוּק הַשְּׁנִי
 וְהָאָרֶץ הִיְתָה תְּהוֹ, וְאֵלֶּה הֵם
 שֶׁנִּתְּבָאָר שֶׁהַקְּדוּשׁ בְּרוּךְ הוּא
 בּוֹרָא עוֹלָמוֹת וּמַחְרִיבֵן. וְלִכְּן
 הָאָרֶץ הִיְתָה תּוֹהָה וּבוֹהָה, אִיךָ
 בּוֹרָא הַקְּדוּשׁ בְּרוּךְ הוּא עוֹלָמוֹת
 לְהַחְרִיבֵם? יִפֶּה הִיָּה שְׁלֵא לְבֹרָא
 אוֹתָם! אֵלֶּה וְדֹאֵי כַּאֲן יֵשׁ סוּד.
 מַה זֶה וּמַחְרִיבֵן? שֶׁהַקְּדוּשׁ בְּרוּךְ
 הוּא לֹא יִשְׁמֵד אֶת מַעֲשֵׂי יָדָיו,
 וְלֹא עוֹד, אֵלֶּה זֶה הַשָּׁמַיִם
 שֶׁנֶּאֱמַר בָּהֶם (שְׁעִיָּה נא) כִּי שָׁמַיִם
 כְּעֶשֶׂן נִמְלָחוּ וְגו'. אִם כֵּן,
 הַקְּדוּשׁ בְּרוּךְ הוּא עוֹשֶׂה
 וּמַכֶּה!?

אֵלֶּה סוּד הַדְּבָר, כִּי הוּא
 שֶׁהַקְּדוּשׁ בְּרוּךְ הוּא בְּרָא אֶת
 הָעוֹלָם וּבְרָא אוֹתוֹ בַּתּוֹרָה, כְּמוֹ
 שֶׁבְּאֲרוּךְ בְּרֵאשִׁית, שֶׁנֶּאֱמַר בָּה
 (מְשֻׁלִּי ח) ה' קִנְנִי רֵאשִׁית דְּרַכּוֹ.
 וּבְרֵאשִׁית הַזֶּה בְּרָא אֶת הַשָּׁמַיִם
 וְאֶת הָאָרֶץ, וְהוּא סִמְךָ אוֹתָם בָּה,
 בְּגִלְל שְׁבָרִית כְּתוּבָה בּו
 בְּכִי'רֵאשִׁית, וְנֶאֱמַר בָּה (יְרֵמִיָּה לג)
 אִם לֹא בְרִיתִי יוֹמָם וְלַיְלָה וְגו'.
 וְאֵלֶּה הֵם שֶׁנֶּאֱמַר בָּהֶם (תְּהִלִּים קטו)
 הַשָּׁמַיִם שָׁמַיִם לְה' וְגו'. וְאֵרֶץ
 הַחַיִּים הִיא כְּלוּלָה מִשְׁבַּע
 אֲרָצוֹת, שֶׁעֲלִיָּהֶם אִמְר דְּדוּד הַמֶּלֶךְ
 (שֵׁם קיז) אֶתְהַלֵּךְ לִפְנֵי ה' בְּאֲרָצוֹת
 הַחַיִּים.

וּבְרָא שָׁמַיִם וְאֶרֶץ אַחַר כִּי עַל
 תְּהוֹ, וְאִין שָׁם יְסוּד שֶׁהוּא בְּרִית
 שֶׁסּוּמְךָ אוֹתָם, לְכֹן רָצָה הַקְּדוּשׁ
 בְּרוּךְ הוּא לְתַת תּוֹרָה לְאֲמוֹת
 הָעוֹלָם עוֹבְדֵי עֲפוּ"ם, שֶׁהוּא
 בְּרִית מִלָּה מִמֶּשׁ, וְלֹא רָצוּ
 לְקַבְּלָהּ, וְנִשְׁאַרָה הָאָרֶץ חֲרָבָה
 וַיִּבְשָׂה.

וְזֶהוּ יְקוּוֹ הַמַּיִם מִתַּחַת הַשָּׁמַיִם

אֵלֶּה תּוֹלְדוֹת הַשָּׁמַיִם וְהָאָרֶץ (ר"ת תה"ו) הָא
 אוֹקְמוּהָ כָּל אֶתְר דְּכְתִיב אֵלֶּה פֶּסֶל אֶת
 הַרְאֻשׁוֹנִים וְאֵלִין תּוֹלְדִין דְּתְהוֹ דְּאֶתְרִמִּזוּ
 בְּקִרָא תְּנִינָא וְהָאָרֶץ הִיְתָה תְּהוֹ. וְאֵלִין אֲנוּן
 דְּאֶתְמַר דְּקִדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא בְּרָא עֲלִמִין
 וּמַחְרִיבֵן. וּבְגִין דָּא אֲרַעָא הָוָה תּוֹהָה וּבוֹהָה.
 אִיךָ בְּרָא קִדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא עֲלִמִין לְחֲרָבָא
 לוּן. שְׁפִיר הָוָה דְּלֹא לְבְרִי לוּן. אֵלֶּה וְדֹאֵי
 הָכָא אִיכָא רְזָא. מָאֵי אִיְהוּ וּמַחְרִיבֵן. דְּקִדְשָׁא
 בְּרִיךְ הוּא לֹא יִשְׁצִי עוֹבְדֵי יְדוּי. וְלֹא עוֹד
 אֵלֶּה דָא שְׁמִיָּא אֶתְמַר בְּהוּ (שְׁעִיָּה נא) כִּי שָׁמַיִם
 כְּעֶשֶׂן נִמְלָחוּ וְגו'. אִם כֵּן קִדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא
 עֲבִיד וּמַחֵי.

אֵלֶּה רְזָא דְּמִלָּה כְּדִין הוּא דְּקִדְשָׁא בְּרִיךְ
 הוּא בְּרָא עֲלִמָא וּבְרִיָּה בְּאוּרִיָּתָא
 כְּמָה דְּאוֹקְמוּהָ בְּרֵאשִׁית, דְּאֶתְמַר בָּה (מְשֻׁלִּי ח)
 יי קִנְנִי רֵאשִׁית דְּרַכּוֹ. וּבְהֵאֵי רֵאשִׁית בְּרָא יֵת
 שְׁמִיָּא וְיֵת אֲרַעָא וְאִיְהִי סִמְךָ לוּן בִּיָּה. בְּגִין
 דְּבְרִית כְּתִיב בִּיָּה בְּכִי'רֵאשִׁית. וְאֶתְמַר בִּיָּה
 (יְרֵמִיָּה לג) אִם לֹא בְרִיתִי יוֹמָם וְלַיְלָה וְגו'.
 וְאֵלִין אֲנוּן דְּאֶתְמַר בְּהוּן (תְּהִלִּים קטו) הַשָּׁמַיִם
 שָׁמַיִם לִי וְגו'. וְאִיְהִי אֶרֶץ הַחַיִּים כְּלִילָא
 מִשְׁבַּע אֲרָעִין דְּעֲלִיָּהוּ אִמְר דְּדוּד מִלְּכָא (תְּהִלִּים
 קיז) אֶתְהַלֵּךְ לִפְנֵי יי בְּאֲרָצוֹת הַחַיִּים.

וּבְרָא שְׁמִיָּא וְאֲרַעָא (דף כה ע"א) בַּתְּרִיָּה עַל
 תְּהוֹ, וְלִית תַּמָּן יְסוּדָא דְּאִיְהוּ בְּרִית
 דְּסִמְךָ לוּן. בְּגִין דָּא קִדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא בְּעָא
 לְמִיתָן אוּרִיָּתָא לְאוּמִין דְּעֲלִמָא עוֹבְדֵי
 כּוֹכְבִים וּמַזְלוֹת דְּאִיְהוּ בְּרִית מִלָּה מִמֶּשׁ,
 וְלֹא בָּעוּ לְקַבְּלָא לִיָּה, וְאֶשְׁתְּאַרְת אֲרַעָא
 חֲרָבָה וַיִּבְשָׂה.

וְדָא אִיְהוּ יְקוּוֹ הַמַּיִם מִתַּחַת הַשָּׁמַיִם אֵל
 מְקוֹם אֶחָד וְתִרְאָה הַיִּבְשָׂה. יְקוּוֹ הַמַּיִם

דָּא אורִייתָא. אַל מְקוּם אַחַד אֲלִין יִשְׂרָאֵל.
בְּגִין דְּנִשְׁמַתִּיהוּ תִלְיִין מֵהוּא אַתְר דְּאַתְמַר
בֵּיה בְרוּךְ כְּבוֹד יְיָ מִמְקוּמוֹ. כְּבוֹד יְיָ שְׂכִינְתָא
תַּתְּאָה. מִמְקוּמוֹ שְׂכִינְתָא עֲלָאָה. וְכִינֹן דְּאַנּוּן
נִשְׁמַתִּיהוּ מִתַּמָּן, שְׂרִיא עֲלִייהוּ וְדָאי יְהוּ"ה
וְאַתְמַר בְּהוּן (דברים לב) כִּי חָלַק יְיָ עִמּוֹ. וְדָא
אִיהוּ יְקוּוּ הַמַּיִם אֶל מְקוּם אַחַד.

וְאוּרִייתָא אִיהִי יִשׁוּבָא דְעֲלָמָא. וְאוּמִין
דְּעֲלָמָא עוֹבְדֵי פּוֹכְבִים וּמְזֻלוֹת
דְּלֹא קְבִילוּ לָהּ אֲשַׁתְּאֲרוּ תְרַבִּין וּיְבִשִׁין. וְדָא
אִיהוּ דְקִדְשָׁא בְרִיךְ הוּא בְּרָא עֲלָמִין וּמִתְרִיבִין
אֲלִין דְּלֹא נְטָרֵי פְקוּדֵי אוּרִייתָא, לֹא דִישְׁעִי
אִיהוּ עוֹבְדֵי כְמָה דְחֻשְׁבִין בְּנֵי נְשָׂא. וְלָמָּה
יִשְׁעִי לֹון לְבָנוּי דְאַתְמַר בְּהוּן בְּהַפְרָאִם בְּה'
בְּרָאִם. וְאַלִין אַנּוּן דְּמִתְגִּירִין מְאוּמִין
דְּעֲלָמָא. בְּגִינֵיהוּ נִפְלַת ה' זַעֲרָא דְאַבְרָהָם
בְּאַלְפֵי חֲמִישָׁאָה דְהוּא ה'. דְּאִיהוּ חֶרֶב וּיְבִשׁ.
חֶרֶב בְּבֵית רֵאשׁוֹן וּיְבִשׁ בְּבֵית שְׁנֵי.

וּמֹשֶׁה בְּגִין דְּבַעַא לְאַעְלָא גִיּוּרִין תַּחוֹת
גְּדַפּוּי דְשְׂכִינְתָא וְחָשִׁיב דְּהוּוּ מְאַלִין
דְּאַתְבְּרִיאוּ בְּה' יְהִיב בְּהוּן אֶת ה' דְּאַבְרָהָם,
גְּרָמוּ לִיהַ יְרִידָה כְּמָה דְאַתְ אָמַר, (שמות לב) לָךְ
רַד כִּי שַׁחַת עִמָּךְ. בְּגִין דְּלֹא קְבִילוּ לְאַת ה'
בְּדַחִילוּ דִיו"ד וּבְרַחִימוּ דְה'. נַחֲתִית אִיהִי
מְדַרְגִּיָּה דְאִיהוּ ו'.

וְאַת ו' נַחֲתַת עִמָּיָה בְּגִין דְּלֹא יִתְאַבִּיד
בִּינֵיהוּ דְעֵתִיד אִיהוּ בְרָזָא דְגִלְגּוּלָא
לְאַתְעֲרָבָא בִּינֵיהוּ בְּגִלְוֹתָא בֵּין עֲרַב רַב דְּאַנּוּן
נִשְׁמַתִּיהוּ מִסְטָרָא דְאַלִין דְאַתְמַר בְּהוּן (ישעיה
נא) כִּי שָׁמַיִם כַּעֲשָׂן נִמְלָחוּ וְגו'. וְאַלִין אַנּוּן

אַל מְקוּם אַחַד וְתִרְאָה הַיְבִשָּׁה.
יְקוּוּ הַמַּיִם - זוֹ הַתּוֹרָה. אַל מְקוּם
אַחַד - אֵלּוּ יִשְׂרָאֵל, מִשׁוּם
שְׁנִשְׁמוֹתֵיהֶם תְּלוּיּוֹת מֵאוֹתוֹ
מְקוּם שְׁנַאֲמַר בּוֹ בְרוּךְ כְּבוֹד ה'
מִמְקוּמוֹ. כְּבוֹד ה' - שְׂכִינָה
תַּחְתּוֹנָה. מִמְקוּמוֹ - שְׂכִינָה
עֲלִיוֹנָה. וְכִינֹן שְׁאוֹתֶם
נִשְׁמוֹתֵיהֶם מִשָּׁם, שׁוֹרָה עֲלֵיהֶם
בְּוִדָּאי יְהוּ"ה, וְנֶאֱמַר בְּהֶם (דברים
לב) כִּי חָלַק ה' עִמּוֹ. וְזֵהוּ יְקוּוּ
הַמַּיִם אֶל מְקוּם אַחַד.

וְהַתּוֹרָה הִיא יִשׁוּב הָעוֹלָם.
וְאַמּוֹת הָעוֹלָם, שְׁהֶם עוֹבְדֵי
עֲפוּ"ם, שְׁלֹא קְבִילוּ אוֹתָהּ,
נִשְׁאָרוּ תְרַבִּים וּיְבִשִׁים, וְזֵהוּ
שְׁתַּקְדּוּשׁ בְּרוּךְ הוּא בּוֹרָא
עוֹלְמוֹת וּמִתְרִיבִין, אֵלֶּה שְׁלֹא
שׁוּמְרִים מִצְוֹת הַתּוֹרָה. לֹא
שִׁישְׁמִיד הוּא מַעֲשִׂיו כְּמוֹ
שְׁחוֹשְׁבִים בְּנֵי אָדָם. וְלָמָּה
יִשְׁמִיד אוֹתֶם אֶת בְּנֵי, שְׁנַאֲמַר
בְּהֶם בְּהַפְרָאִם, בְּה' בְּרָאִם?
וְאַלֶּה אוֹתֶם שְׁמִתְגִּירִים מֵאַמּוֹת
הָעוֹלָם, בְּגִלְלָם נִפְלָה ה' קִטְנָה
שֶׁל אַבְרָהָם בְּאַלְפֵי חֲמִישִׁי
שְׁהוּא ה', שְׁהוּא חֶרֶב וּיְבִשׁ. חֶרֶב
בְּבֵית רֵאשׁוֹן, וּיְבִשׁ בְּבֵית שְׁנֵי.

וּמֹשֶׁה, מִשׁוּם שְׂרָצָה לְהַכְנִיס
גְּרִים פַּחַת כְּנָפֵי הַשְּׂכִינָה, וְחָשִׁב
שְׁהִיו מְאַלֶּה שְׁנַבְרָאוּ בְּה' וְנִתַּן
בְּהֶם אוֹת ה' שֶׁל אַבְרָהָם, גְּרָמוּ
לוֹ יְרִידָה, כְּמוֹ שְׁנַאֲמַר (שמות לב)
לָךְ רַד כִּי שַׁחַת עִמָּךְ. מִשׁוּם שְׁלֹא
קְבִילוּ אֶת הָאוֹת ה' בְּיִרְאָה שֶׁל
יּו"ד וּבְאַהֲבָה שֶׁל ה', הוּא יָרַד
מְדַרְגָּתוֹ שְׁהוּא ו'.

וְאוֹת ו' יָרַדָּה עִמּוֹ כְּדֵי שְׁלֹא
יֵאבֵד בִּינֵיהֶם, שְׁעֵתִיד הוּא בְּסוּד
הַגִּלְגּוּל לְהַתְעַרֵב בִּינֵיהֶם בְּגִלְוֹת
בֵּין עֲרַב רַב, שְׁהֶם נִשְׁמוֹתֵיהֶם
מִצַּד אֵלֶּה שְׁנַאֲמַר בְּהֶם (ישעיה נא)

כִּי שָׁמַיִם כַּעֲשָׂן נִמְלָחוּ וְגו'. וְאַלֶּה אוֹתֶם שְׁלֹא כִּקֵּשׁ נַח רַחֲמִים עֲלֵיהֶם, וְנֶאֱמַר בְּהֶם וַיִּמְחוּ מִן
הָאָרֶץ, בְּגִלְלָ שְׁהִיו מְאַלֶּה שְׁנַאֲמַר בְּהֶם (דברים כח) תִּמְחָה אֶת זְכַר עַמְלֶק. וּמֹשֶׁה לֹא נִשְׁמַר מֵהֶם,